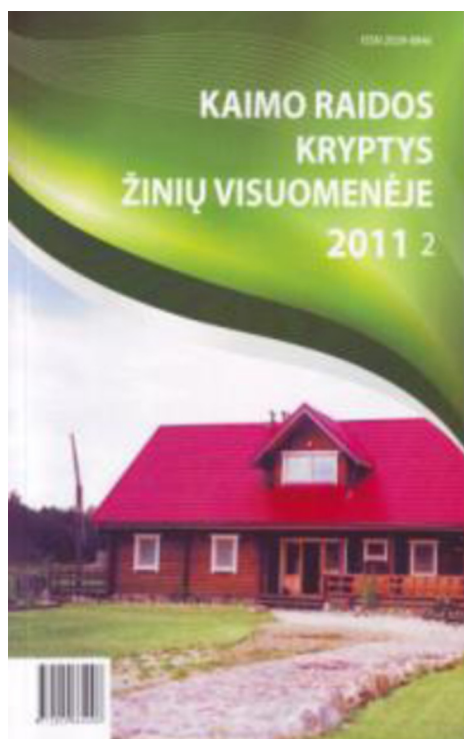

Naujas periodinis mokslo darbų leidinys

Neseniai pasirodė naujas Šiaulių universiteto Socialinių mokslų fakulteto akademinis leidinys „**KAIMO RAIDOS KRYPTYS ŽINIŲ VISUOMENĖJE**“. Į „Žemės ūkio mokslų“ redakcijos klausimus atsako leidinio redaktorius, Kaimo plėtros tyrimų centro direktorius doc. dr. **Jonas Jasaitis**.

Jūsų fakultete jau daug metų leidžiami du mokslo žurnalai: Socialiniai tyrimai („Social Researches“) bei „Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos“. Juose kartais pasirodo ir kaimo tematikai skirtos publikacijos. Kokios aplinkybės lėmė naujojo periodinio leidinio pasirodymą?

Įprasta, kad tokios paskirties leidinių atsiradimą paskatina naujų mokslo mokyklų susiformavimas

bei jų inicijuoti mokslo renginiai. Taip buvo ir ši kartą. Septintus metus fakultete veikiantis Kaimo plėtros tyrimų centras yra suformavęs originalią teorinę bazę, išreiškiančią savitą mokslinį požiūrį į skirtingo urbanizacijos lygio vietovių (atokesnių miestų, miestelių ir mažųjų gyvenviečių) perspektyvas. Ruošiamės jau 5-ajai Jono Prano Aleksos tarptautinei mokslinei konferencijai „Šiuolaikinio kaimo vizija“. Numatyta, kad šiemet šis mokslo renginys vyks rugsėjo 21–22 d.

Kasmet į konferenciją susirenka didėjantis pranešėjų būrys iš beveik visų Lietuvos universitetų ir mokslo centrų, o taip pat įvairaus urbanizacijos lygio vietovių raida besidomintys mokslininkai iš Latvijos, Lenkijos, JAV, Jungtinės Karalystės, Prancūzijos, Ispanijos, Baltarusijos ir kitų valstybių. Kasmet vykstantis mokslo renginys pritraukė tyrėjų net iš tokių tolimų šalių, kaip Egiptas ir Kinija, dėmesį. Mokslininkai aptaria naujausius užmiesčio teritorijų pokyčius, diskutuoja apie šiuolaikinės miesto ir kaimiškųjų vietovių partnerystės formas, jų ekonominės veiklos įvairinimo galimybes, sociokultūrinę raidą. Nagrinėjamos nuo didžiųjų centrų nutolusių miestų ir miestelių perspektyvos, jų dabartinės problemos bei galimi šių problemų sprendimo būdai. Nuo 2010 m. konferencija trunka dvi dienas.

Išskirtinis šios tematikos konferencijų bruožas yra jų tarpdiscipliniškumas: šalia ekonomistų ir viešojo sektoriaus bei verslo administravimo specialistų jose dalyvauja agrarinių ir miškų mokslų atstovai, o taip pat etnologai ir kultūrologai, aplinkosaugininkai ir kraštovaizdžio architektai, sociologai, teisininkai, geografsai ir kt. Kasmet plečiasi ir nagrinėjamų temų ratas. Ypatingai sudėtingų ekonominių, socialinių ir kultūrinių kaimo raidos problemų neįmanoma išspręsti, orientuojantis tik į agrarinę tematiką. Laikas suvokti, kad postindus-

trinėje visuomenėje kaimiškųjų vietovių gyventojų struktūra ir jų ūkinės veiklos turinys radikaliai keičiasi. Atsiranda nauja kaimiškos sodybos samprata, formuojasi nauji gyventojų poreikiai, naujos bendruomeninės veiklos formos.

Suprantama, kad konferencijose per pranešimams skirtą laiką neįmanoma atskleisti visų nagrinėjamos temos aspektų. Todėl pranešėjai savo tyrimų rezultatus ir išvalgas išdėsto mokslo straipsniuose. Tačiau konferencijai populiarėjant, vis aštriau teko susidurti su šių straipsnių publikavimo problema. Abu mūsų fakulteto leidiniai yra skirti vadybos ir ekonomikos mokslų tematikai, todėl juose sunkiai dera etnologų, istorikų, komunikacijos specialistų, o juo labiau agrarininkų straipsniai. Tarpdisciplininio leidinio mūsų fakultetas iki šiol neturėjo. Naujos galimybės atsirado, kai prie Žemės ūkio ministerijos buvo įsteigtas Lietuvos kaimo tinklas, kurio nariu netrukus tapo ir mūsų universitetas. Dalyvaujame šio tinklo 5-ojo – Inovacijų ir tyrimų kaime – komiteto veikloje. Lietuvos kaimo tinklas teikia finansinę paramą tiek organizuojant konferenciją, tiek vėliau publikuojant jos medžiagą. Jis ir tapo pagrindiniu naujojo leidinio rėmėju. Žinoma, nemažą dalį leidybos išlaidų tenka padengti ir mūsų fakultetui, todėl naujų rėmėjų paieška yra labai svarbi.

Papasakokite apie naujojo žurnalo turinį.

Leidinio pavadinimas nusako ir jo paskirtį. Naujasis tarpdisciplininis žurnalas suteikia galimybę skelbti tokios tematikos straipsnius, kurie mūsų leidiniuose iki šiol nebuvo publikuojami. Žurnalo skyrių pavadinimai beveik sutampa su minėtos konferencijos sekcijų pavadinimais. Pirmajame skyriuje skelbiami straipsniai, kuriuose nagrinėjami skirtingo urbanizacijos lygio vietovių sociokultūrinės situacijos pokyčiai. Antrasis skyrius apima žemdirbystės, gyvulininkystės ir gamtosaugos aktualijas, o trečiajame spausdinami trumpi pranešimai (tezės), moksliniai esė ir mokslo darbų recenzijos bei informacija apie naujus mokslo leidinius, skirtus kaimo raidos tematikai.

Šiame žurnalo numeryje yra pratarmė ir 37 straipsniai, kuriuos parengė 73 autoriai. Tai solidus, 376 puslapių (47 spaudos lankų) apimties leidinys. Jame skirtingų vietovių problemos nagrinėjamos visapusiškai, gvildenamos įvairios temos: šiuolaikinių sodybų formavimas puoselėjant tautos etninį paveldą, bedarbystės mažinimas, vietinių bibliotekų vaidmens kaita, kaimo gyvenimo

atspindžiai žiniasklaidoje, savivaldos sistemos kūrimas. Aptariamos naujos agrarinės technologijos ir jų įtaka aplinkos biologinei įvairovei bei Europos Sąjungos paramos įtaka ekonomikos plėtotei ir gyvenimo kokybei, apleistų žemių problema ištuštėjusiose bei retai apgyventose teritorijose.

Skaitytojų dėmesį turėtų patraukti Vytauto Didžiojo universiteto (toliau – VDU) profesorius, gerai žinomo etnologo ir liaudies kūrybos tyrinėtojo Romualdo Apanavičiaus pateikti duomenys apie naujųjų gyvenviečių ir sodybų formavimosi klystkeliuos bei galimybę jų išvengti. Originalios ir gilios naujausių socialinių pokyčių tyrėjos Anelės Vosyliūtės išvalgos apie kaimo moterų ir vyrų vaidmenis bei jų religinę patirtį. Naujus duomenis apie greitai besivystančią verslo rūšį – kaimo turizmą – kintančiame kultūros sampratos kontekste pateikia Mykolo Romerio universiteto dėstytoja dr. Brigita Žuromskaitė ir jaunoji tyrėja – VDU magistrantė Gintarė Dusevičiūtė. Šiame numeryje su naujausių tyrimų išvadomis supažindina ir daug metų šioje srityje besidarbaujantis mūsų fakulteto dėstytojas doc. Kęstutis Ališauskas bei šių eilučių autorius, kuriam talkino būsimoji ekonomistė Jelena Daukšienė, nuo pat pirmojo kurso įsitraukusi į Kaimo plėtros tyrimų centro mokslinę veiklą. Apie naujus tyrimus pasakoja Šiaulių universiteto Botanikos sodo direktorė prof. Asta Klimienė bei kiti Gamtos fakulteto dėstytojai.

Ateityje žurnalo struktūra gali keistis, priklausys nuo naujausių tyrimų tematikos. Tikriausiai netrukus atsiras kaimo sociologijos, etnologijos ir kraštovaizdžio architektūros poskyriai. Laukiame straipsnių, kuriuose būtų nagrinėjami teisiniai kaimo ekonominės plėtotės ir miesto-kaimo partnerystės aspektai, aptariamos gyventojų verslumo ir visuomeninio aktyvumo ugdymo problemos, vietos bendruomenių formavimosi klausimai, sveikatos apsaugos specifika skirtingose vietovėse. Šiame numeryje matome tik pavienius straipsnius, skirtus minėtoms temoms.

Koks naujojo žurnalo periodiškumas?

Šiais metais dar planuojame išleisti du numerius: 1(3) turėtų pasirodyti birželio mėn., o 2(4) – besibaigiant metams. Tai priklausys, kiek turėsime vertų publikuoti straipsnių, tematikos įvairovės bei nuo leidybos finansavimo galimybių. Tokio „storio“ numerio, kaip šis, tikrai nebeplanuojame leisti. Šio žurnalo apimtis prilygsta net trims įprasto dydžio leidiniams.

Pabaigai pakomentuokite nuotraukas, kuriomis papuoštas naujojo leidinio viršelis.

Po ilgų apmąstymų ir diskusijų pasirinkome dvi nuotraukas, kuriose įamžinti vaizdai turi simbolinę reikšmę. Pirmajame viršelio puslapyje – Auksučių (Šiaulių r.) žemės ūkio ir miškų centro pastatas. Šio ūkio steigėjas yra gerai žinomas lietuvių išeivijos veikėjas, Šiaulių universiteto garbės narys, inžinierius Vytautas Šliūpas. Centro paskirtis – ieškoti naujų ūkininkavimo galimybių, kuriomis galėtų pasinaudoti Lietuvos smulkieji ir vidutinieji ūkininkai. Ketvirtajame viršelio puslapyje matome galiūną Bradesių (Rokiškio r.) ažuolą, kuris pagal savo amžių nusileidžia tik Stelmužės ažuolui, tačiau jį pranoksta savo gyvybingumu. Ažuolas – tvirtybės ir nekintančių vertybių simbolis. Kaimas įvairiais tautos istorijos laikotarpiais išlaikė ypatingai skaudžius išbandymus, tačiau nepalūžo ir išsaugojo gimtąją kalbą bei didžiausią tautos kultūros paveldo dalį. Šiuo metu kaimo vietoves daužo globalizmo (kurio nereikia painioti su globalizacija) uraganai, tačiau ir jų smūgius turėtume atremti, o po labai sudėtingų išbandymų pakilti atsinaujinę ir sustipręję.

Sėkmės naujajam mokslo žurnalui.

Kalbėjosi Lina Šarlauskienė
ŽŪM redkolegijos atsakingoji sekretorė